

## Motion till riksdagen 2005/06:U243

av **Kerstin Lundgren (c)**

# Ändrad uppgift för IAEA

## Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att i FN verka för att ändra IAEA:s mandat till enbart atombombskontroll.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett FN-organ för förnybar energi.

## FN-organ för förnybar energi

När NPT, icke-spridningsavtalet, kom till på 1960-talet såg man kärnkraften som allmänt åtråvärd energikälla. IAEA, International Atomic Energy Agency, FN:s atomenergiorgan med egen internationell styrelse, inrättades för att ge nya länder tillgång till kärnkraft om de skrev under NPT och tillät inspektion mot vapen, Atoms for Peace. NPT:s översynskonferens i april i år misslyckades. De gamla kärnvapenmakterna använder radioaktivt material i ammunition (DU, utarmat uran) och bryter mot avtalet genom att utveckla nya sorters kärnvapen. Flera nya kärnvapenländer har kommit till. Risken är stor för terrorattacker med kärnvapen, ju större tillgången blir på klyvbart material.

Sverige har ända från starten varit drivande i IAEA. Vid NPT:s översynskonferens var Sverige ordförande för den avdelning av NPT som sysslar med IAEA:s arbete. Det har framhållits att fredlig kärnkraft kan användas också för t.ex. medicinska ändamål, men det kan knappast vara ett prioriterat ändamål för länder som behöver nya energikällor.

Synen på kärnkraft har förändrats och det är inte många som nu ser den som framtidens billiga, önskvärda energikälla. Enligt sina stadgar sprider IAEA kärnkraft och underlättar därmed ofrivilligt kärnvapenproduktion.

IAEA:s mandat bör ändras så att den enbart sysslar med övervakning. Också EU:s fördrag för att främja kärnkraft och äga klyvbart material, Euratom, bör få nya stadgar.

**Fel! Okänt namn på**

Det är absurt att FN och EU tar ställning för en energiform som kärnkraft, med de risker vi sett och kan ana. Det skulle behövas ett FN-organ för förnybar energi och effektivisering – för att möta både utmaningen från Kyoto och Rio – att effektivt forma en strategi mot klimathotet och för hållbar utveckling.

För några decennier sedan hölls en FN-konferens i Nairobi om förnybara energikällor. Man beslöt att inrätta en tjänst nära FN:s generalsekretare, som skulle ansvara för FN:s engagemang för de olika soldrivna energisystemen (solstrålning, vind, vatten, biomassa) samtidigt som flera FN-organ skulle stödja denna utveckling.

Under ledning av professorn vid International Institute for Industry and Environment i Lund, Thomas B. Johansson, har FN:s utvecklingsprogram, UNDP, redovisat möjligheterna för förnybar energi.

Vid FN:s miljö- och utvecklingskonferens i Johannesburg 2002 antogs en text om förnybar energi. En konferens i Bonn 2004 fortsatte arbetet och i november i år i Beijing kommer frågan upp igen.

Det behövs ett resursstarkt FN-organ med teoretisk och praktisk kompetens för att främja ett hållbart energisystem, som också fattiga länder kan utveckla.

Sverige har avstått från atombomber och beslutat avveckla kärnkraften. Sverige har också arbetat för att utveckla förnybar energi. I samarbete med flera länder med samma inställning bör Sverige ta initiativ, t.ex. vid Beijingkonferensen, till inrättandet av ett FN-organ för att främja effektivisering och förnybar energi.

Stockholm den 28 september 2005

*Kerstin Lundgren (c)*